VISPĀRĒJĀS TIESAS SPRIEDUMS (ceturtā palāta paplašinātā sastāvā)

2023. gada 20. decembrī*

Ārpuslīgumiskā atbildība – Valsts atbalsts – Atbalsts, kuru Itālijas iestādes piešķīrušas *Banca Tercas* – Lēmums, ar kuru atbalsts atzīts par nesaderīgu ar iekšējo tirgu – Noilgums – Ilgstošs kaitējums – Daļēja nepieņemamība – Tādas tiesību normas pietiekami būtisks pārkāpums, kuras mērķis ir piešķirt tiesības privātpersonām – Cēloņsakarība

Lietā T-415/21

Banca Popolare di Bari SpA, Bari (Itālija), ko pārstāv *A. Zoppini*, *G. M. Roberti*, *I. Perego*, *G. Parisi* un *D. Gallo*, advokāti,

prasītāja,

pret

Eiropas Komisiju, ko pārstāv *L. Flynn*, *I. Barcew*, *A. Bouchagiar* un *D. Recchia*, pārstāvji,

atbildētāja,

VISPĀRĒJĀ TIESA (ceturtā palāta paplašinātā sastāvā)

šādā sastāvā: priekšsēdētājs R. da Silva Pasošs [*R. da Silva Passos*], tiesneši S. Žervazonī [*S. Gervasoni*], N. Pultoraka [*N. Półtorak*] (referente), I. Reine un T. Pinne [*T. Pynnä*],

sekretārs: V. Di Buči [*V. Di Bucci*],

ņemot vērā tiesvedības rakstveida daļu,

ņemot vērā, ka puses trīs nedēļu laikā pēc paziņojuma par tiesvedības rakstveida daļas pabeigšanu nav iesniegušas pieteikumu par tiesas sēdes noteikšanu, un piemērojot Vispārējās tiesas Reglamenta 106. panta 3. punktu, pieņēmusi lēmumu lemt par prasību bez tiesvedības mutvārdu daļas,

pasludina šo spriedumu.

* Tiesvedības valoda – itāļu.

Spriedums

1 Ar prasību, kura ir pamatota ar LESD 268. pantu, prasītāja, *Banca Popolare di Bari SpA*, prasa atlīdzināt kaitējumu, kas tai esot nodarīts ar Komisijas Lēmumu (ES) 2016/1208 (2015. gada 23. decembris) par valsts atbalstu, ko Itālija piešķīrusi bankai *Tercas* (lieta SA.39451 (2015/C) (ex 2015/NN)), (OV 2016, L 203, 1. lpp.; turpmāk tekstā – "*Tercas* lēmums").

Tiesvedības priekšvēsture

2 2012. gada 30. aprīlī Itālijas Ekonomikas un finanšu ministrija, pamatojoties uz priekšlikumu, ko izteica *Banca d'Italia* (Itālijas Banka), kura bija atklājusi pārkāpumus *Banca Tercas* (turpmāk tekstā – "*Tercas*"), nolēma *Tercas* piemērot īpašo administrēšanas procedūru.

3 2013. gada oktobrī pēc dažādu iespēju izvērtēšanas Itālijas Bankas ieceltais īpašais administrators uzsāka sarunas ar prasītāju, kura bija izteikusi interesi parakstīties uz *Tercas* kapitāla palielinājumu, ar nosacījumu, ka *Tercas* pirms tam tiek veikta uzticamības pārbaude un ka *Fondo interbancario di tutela dei depositi* (Starpbanku noguldījumu aizsardzības fonds, Itālija) (turpmāk tekstā – "*FITD*") pilnībā sedz šīs bankas kapitāla iztrūkumu.

4 *FITD* izpildkomiteja 2013. gada 28. oktobrī pēc *Tercas* īpašā administratora lūguma nolēma uzdot *Tercas* labā veikt atbalsta pasākumus, kurus apstiprināja Itālijas Banka.

5 2014. gada 18. martā *FITD* nolēma apturēt plānoto iejaukšanos, jo bija radušās domstarpības starp *FITD* un prasītājas ekspertiem. Šīs domstarpības pēc tam tika atrisinātas šķīrējtiesas procesā.

6 2014. gada 30. maijā *FITD* izpildkomiteja un valde nolēma sniegt atbalstu *Tercas*.

7 2014. gada 7. jūlijā Itālijas Banka atļāva *FITD* iejaukšanos par labu *Tercas*. Minētā iejaukšanās ietvēra trīs pasākumus, proti, pirmkārt, iemaksu 265 miljonu EUR apmērā *Tercas* negatīvā pašu kapitāla segšanai, otrkārt, garantiju 35 miljonu EUR apmērā, lai segtu kredītrisku, kas saistīts ar konkrētiem *Tercas* riska darījumiem, un, treškārt, garantiju 30 miljonu EUR apmērā, lai segtu izmaksas saistībā ar nodokļa samaksu par pirmo pasākumu.

8 *Tercas* īpašais administrators, vienojoties ar Itālijas Banku, 2014. gada 27. jūlijā sasauca akcionāru kopsapulci, lai akcionāri varētu lemt par īpašās administrēšanas procedūras laikā atklāto zaudējumu daļēju segšanu un par prasītājai rezervēto kapitāla palielinājumu. Šī kapitāla palielināšana notika tajā pašā dienā.

9 Prasītāja 2014. gada 1. oktobrī izbeidza *Tercas* īpašo administrāciju, un prasītāja iecēla šīs bankas jaunās pārvaldības institūcijas.

10 Prasītāja 2014. gada decembrī veica kapitāla palielināšanu, kas ietvēra jaunu akciju emitēšanu. Kapitāla palielināšana tika izmantota, lai nostiprinātu prasītājas pašu kapitāla rādītājus, kurus bija ietekmējusi *Tercas* un tās meitasuzņēmuma *Banca Caripe SpA* (turpmāk tekstā – "*Caripe*") iegāde.

11 Prasītāja 2015. gada martā parakstīja jaunu *Tercas* kapitāla palielinājumu, lai kompensētu papildu zaudējumus, kas iegrāmatoti 2014. gada ceturtajā ceturksnī, segtu 2015. un 2016. gadā radušās pārstrukturēšanas izmaksas un uzlabotu *Tercas* kapitāla rādītājus.

12 Eiropas Komisija 2015. gada 27. februāra vēstulē informēja Itālijas Republiku par lēmumu uzsākt LESD 108. panta 2. punktā paredzēto procedūru attiecībā uz *FITD* iejaukšanos par labu *Tercas*.

13 2015. gada 23. decembrī Komisija pieņēma *Tercas* lēmumu.

14 Šajā lēmumā Komisija atzina, ka Itālijas Bankas 2014. gada 7. jūlijā atļautā *FITD* iejaukšanās par labu *Tercas*, kuras viss kapitāls kopš 2014. gada 1. oktobra pieder prasītājai, ir ar iekšējo tirgu nesaderīgs valsts atbalsts, kas Itālijas Republikai jāatgūst no saņēmēja.

15 2016. gada 4. februārī *FITD* veica "brīvprātīgu" iejaukšanos par labu *Tercas* un 2016. gada 14. jūlijā prasītāja pārņēma *Tercas*.

16 Ar Vispārējās tiesas 2019. gada 19. marta spriedumu Itālija u.c./Komisija (T-98/16, T-196/16 un T-198/16, EU:T:2019:167), kas apstiprināts ar Tiesas 2021. gada 2. marta spriedumu Komisija/Itālija u.c. (C-425/19 P, EU:C:2021:154), *Tercas* lēmums tika atcelts.

17 Ar 2021. gada 28. aprīļa vēstuli prasītāja saskaņā ar Eiropas Savienības Tiesas statūtu 46. pantu lūdza Komisiju atlīdzināt kaitējumu, kas tai esot nodarīts ar *Tercas* lēmumu un prasīja tai samaksāt atlīdzinājumu 228 miljonu EUR.

18 2021. gada 11. maijā Komisija šo lūgumu noraidīja.

Lietas dalībnieku prasījumi

19 Prasītājas prasījumi Vispārējai tiesai ir šādi:

– piespriest Eiropas Savienībai, kuru pārstāv Komisija, samaksāt prasītājai atlīdzinājumu 280 miljonu EUR vai, pakārtoti, 203 miljonus EUR kā atlīdzinājumu par materiālo kaitējumu, kā arī pienācīgu summu kā atlīdzinājumu par morālo kaitējumu, kas esot nodarīts ar *Tercas* lēmuma pieņemšanu;

– piespriest Komisijai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

20 Komisijas prasījumi Vispārējai tiesai ir šādi:

– noraidīt prasību ka nepieņemamu;

– pakārtoti, noraidīt prasību kā nepamatotu;

– piespriest prasītājai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

Juridiskais pamatojums

Par pieņemamību

21 Komisija saskaņā ar Vispārējās tiesas Reglamenta 130. panta 1. punktu ir izvirzījusi iebildi par nepieņemamību. Tā apgalvo, ka saskaņā ar Eiropas Savienības Tiesas statūtu 46. pantu prasībai par zaudējumu atlīdzību ir iestājies noilgums. Saskaņā ar judikatūru, kura izriet it īpaši no

2013. gada 28. februāra sprieduma *Inalca* un *Cremonini*/Komisija (C-460/09 P, EU:C:2013:111, 47. punkts un tajā minētā judikatūra), prasības saistībā ar ārpuslīgumisko atbildību noilguma termiņš sākas no brīža, kad izpildīti nosacījumi, kuriem ir pakārtots atlīdzināšanas pienākums, un it īpaši tad, kad atlīdzināmais kaitējums ir materializējies.

22 Tā būtībā apgalvo, ka par kaitējuma materializēšanās brīdi ir uzskatāma diena, kad tika paziņots par *Tercas* lēmuma pieņemšanu – tas notika ar iestāžu 2015. gada 23. decembra paziņojumiem, par kuriem nākamajās dienās tika ziņots presē. Tādējādi, tā kā piecu gadu noilguma termiņš esot sācies 2015. gada 23. decembrī, šis termiņš esot beidzies 2020. gada 23. decembrī un zaudējumu atlīdzības prasībai esot iestājies noilgums, jo pieteikums par zaudējumu atlīdzināšanu esot iesniegts 2021. gada 28. aprīlī.

23 Turklāt Komisija apgalvo, ka kaitējums, kas esot nodarīts, nav ilgstošs. Saskaņā ar judikatūru, it īpaši 2007. gada 19. aprīļa spriedumu *Holcim (Deutschland)*/Komisija (C-282/05 P, EU:C:2007:226, 35. punkts), kaitējuma ilgstošums nozīmē, ka tas palielinās proporcionāli pagājušajam laikam. Taču, lai gan apgalvotais kaitējums laika gaitā esot varējis palielināties, šis iespējamais pieaugums neesot bijis proporcionāls pagājušajam laikam. Gluži pretēji – prasītājas apgalvotais kaitējums esot bijis tūlītējs.

24 Tāpēc lūgums atlīdzināt zaudējumus, ko tā iesniedza Komisijai 2021. gada 28. aprīlī, nevar tikt kvalificēts kā noilgumu pārtraucošs akts.

25 Šajā ziņā Komisija norāda, ka brīdis, kad apgalvotais kaitējums ir materializējies, sakrīt ar datumu, kad valsts iestādes faktiski atguva *Tercas* lēmumā minēto atbalstu. Komisija uzskata, ka apgalvotā kaitējuma cēlonis ir *Tercas* lēmums.

26 Turklāt – pat ja noilguma termiņš sāktos brīdī, kad prasītāja ar ierakstītu vēstuli oficiāli uzzināja par apgalvoto kaitējumu radošo faktu, – šis brīdis būtu ne vēlāk kā šīs ierakstītās vēstules, kurai bija pievienota *Tercas* lēmuma kopija, saņemšanas datums, proti, 2016. gada 29. februāris. Arī šādā gadījumā 2021. gada 28. aprīlī, proti, brīdī, kad cēla savu prasību par zaudējumu atlīdzību, piecu gadu termiņš jau būtu beidzies.

27 Prasītāja apstrīd Komisijas argumentāciju.

28 Eiropas Savienības Tiesas statūtu 46. pantā, kas saskaņā ar šo statūtu 53. panta pirmo daļu ir piemērojams tiesvedībai Vispārējā tiesā, ir noteikts, ka lietas pret Savienību sakarā ar ārpuslīgumisko atbildību nevar ierosināt, ja pagājuši pieci gadi pēc notikuma, kas ļāvis lietu ierosināt.

29 Šā termiņa funkcija ir, pirmkārt, nodrošināt cietušās personas tiesību aizsardzību, jo tās rīcībā ir jābūt pietiekamam laikam, lai iegūtu atbilstošo informāciju iespējamās prasības celšanai, un, otrkārt, izvairīties no tā, ka cietusī persona var bezgalīgi novilcināt savu tiesību uz zaudējumu atlīdzību izmantošanu (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2012. gada 8. novembris, *Evropaïki Dynamiki*/Komisija, C-469/11 P, EU:C:2012:705, 33. punkts un tajā minētā judikatūra, un 2021. gada 7. jūlijs, *Bateni*/Padome, T-455/17, EU:T:2021:411, 62. punkts un tajā minētā judikatūra).

30 Atbilstoši judikatūrai minēto termiņu sāk skaitīt, tiklīdz kā ir izpildīti nosacījumi, kuriem ir pakārtots pienākums atlīdzināt zaudējumus, un it īpaši no brīža, kad atlīdzināmais kaitējums ir materializējies (spriedums, 2008. gada 17. jūlijs, Komisija/*Cantina sociale di Dolianova* u.c.,

C-51/05 P, EU:C:2008:409, 54. punkts). Tādējādi noilguma termiņš sākas no brīža, kad kaitējums faktiski ir radies, nevis no dienas, kad iestājies kaitējumu radošais fakts (skat. spriedumu, 2013. gada 28. februāris, *Inalca* un *Cremonini*/Komisija, C-460/09 P, EU:C:2013:111, 60. punkts un tajā minētā judikatūra).

31 Turklāt ir jāatgādina, ka Eiropas Savienības Tiesas statūtu 46. pantā kā noilgumu pārtraucošs akts ir minēta Eiropas Savienības Tiesā celta prasība vai iepriekšējs lūgums, ko cietušais var iesniegt kompetentajai iestādei (šajā nozīmē skat. rīkojumu, 2005. gada 14. decembris, *Arizona Chemical* u.c./Komisija, T-369/03, EU:T:2005:458, 116. punkts).

32 Tāpat ir jāatgādina, ka no judikatūras izriet – ja zaudējumi nav radušies uzreiz, bet ir turpinājušies noteiktu laikposmu, tiesības uz atlīdzību aptver secīgus laikposmus. Konkrēti, par ilgstošiem ir uzskatāmi tādi zaudējumi, kas tiek atkārtoti radīti secīgos laikposmos un proporcionāli palielinās salīdzinājumā ar pagājušo laiku (rīkojums, 2009. gada 4. septembris, *Inalca* un *Cremonini* /Komisija, T-174/06, nav publicēts, EU:T:2009:306, 56. un 57. punkts, un 2011. gada 19. maijs, *Formenti Seleco*/Komisija, T-210/09, nav publicēts, EU:T:2011:228, 50. punkts).

33 Šādā gadījumā Eiropas Savienības Tiesas statūtu 46. pantā paredzētais noilgums attiecas uz laikposmu, kas ir agrāks par pieciem gadiem pirms pārtraucošā akta datuma, neskarot tiesības, kas radušās vēlākos laikposmos (skat. rīkojumu, 2009. gada 4. septembris, *Inalca* un *Cremonini* /Komisija, T-174/06, nav publicēts, EU:T:2009:306, 60. punkts un tajā minētā judikatūra).

34 Šajā lietā prasītāja apgalvo, ka tai ir nodarīts kaitējums, kas izriet no *Tercas* lēmuma. It īpaši ar savu prasību prasītāja lūdz atlīdzināt kaitējumu, kas esot nodarīts ar *Tercas* lēmumu un kas izpaužoties tādējādi, ka esot mazinājusies klientu uzticēšanās prasītājai, kā rezultātā esot zaudēti noguldījumi un klienti (atrautā peļņa), esot nodarīts kaitējums prasītājas reputācijai (morālais kaitējums) un esot radušās izmaksas saistībā ar pasākumiem *Tercas* lēmuma negatīvās ietekmes mazināšanai (faktiskie zaudējumi).

35 Šajā kontekstā, lai konstatētu, vai prasība ir pieņemama, ir jāizvērtē, vai apgalvotais kaitējums ir ilgstošs šā sprieduma 32. un 33. punktā minētās judikatūras izpratnē, kā to apgalvo prasītāja.

36 Pirmkārt, attiecībā uz apgalvoto atrauto peļņu – runājot par noilguma termiņa sākumu, prasītāja neapstrīd, ka ar *Tercas* lēmumu saistītais tiešo noguldījumu un klientu zudums radās no tā paziņošanas brīža 2015. gada 23. decembrī. Šādos apstākļos ir jāuzskata, ka *Tercas* lēmumam bija sekas no tā publicēšanas brīža 2015. gada 23. decembrī.

37 No tā izriet, ka apgalvotā mantiskā kaitējuma sekas faktiski ir sākušās no šīs dienas un Eiropas Savienības Tiesas statūtu 46. pantā paredzētais noilguma termiņš ir sācies (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2007. gada 19. aprīlis, *Holcim (Deutschland)*/Komisija, C-282/05 P, EU:C:2007:226, 33. punkts, un 2008. gada 17. jūlijs, Komisija/*Cantina sociale di Dolianova* u.c., C-51/05 P, EU:C:2008:409, 63. punkts).

38 Prasītāja apgalvo, ka noguldījumu un klientu zuduma dēļ, kas izriet no tās samazinātajām kredītu piešķiršanas spējām, kuras negatīvi ietekmē visu tās darbību un ir cēlonis no bankas darbības gūto neto ienākumu samazinājumam laikposmā no 2015. gada decembra līdz 2021. gada aprīlim, tā nav guvusi ienākumus, uz kuriem tā saprātīgi varēja cerēt, ja *Tercas* lēmums nebūtu ticis pieņemts.

39 Tādējādi apgalvotais kaitējums, kas izriet no atrautās peļņas tiešo noguldījumu zuduma dēļ, no kā prasītāja esot cietusi, ir ilgstošs šā sprieduma 32. punktā minētās judikatūras izpratnē, jo šis apgalvotais mantiskais kaitējums nav radīts uzreiz, bet ir turpinājies noteiktu laikposmu un ir atkārtoti radies secīgos laikposmos – tādējādi tā apmērs ir palielinājies proporcionāli laikam, kas pagājis prettiesiska akta, proti, *Tercas* lēmuma, seku saglabāšanās dēļ.

40 Turklāt prasītāja uzskata, ka tai ir tikusi atrauta peļņa saistībā ar klientu zudumu līdz 2021. gada aprīlim. Konkrēti laikposmā no 2015. līdz 2016. gadam prasītāja esot zaudējusi 7783 klientus. Turklāt salīdzinājumā ar uzņēmējdarbības plānā 2016.–2020. gadam ietvertajām prognozēm, kuras bija veiktas, pamatojoties uz tirgus tendencēm, un kurās bija paredzēts, ka klientu skaits pieaugs par 50 000, proti, par 10 000 klientiem gadā, prasītājas klientu skaits esot pieaudzis apmērā, kas atbilst pusei no minētajām prognozēm, proti, par 5000 klientiem gadā, sākot no 2017. finanšu gada.

41 Prasītājas ieskatā, šo klientu zudumu esot izraisījis *Tercas* lēmums, kā rezultātā prasītājai esot atrauta peļņa, kas izpaudās šādi: komisijas maksas maržas zudums laikposmā no 2015. gada decembra līdz 2021. gada aprīlim; klientu skaita nepalielināšanās pretēji uzņēmējdarbības plānā 2016.–2020. gadam paredzētajam; komisijas maksas maržas pazemināšanās attiecībā uz palikušajiem klientiem; un neto ienākumu no bankas darbības nepalielināšanās laikposmā no 2015. gada decembra līdz 2021. gada aprīlim.

42 Ir jānorāda, ka no prasītājas iesniegtajiem pētījumiem, proti, revidentu biroja un universitātes profesora tehniskajiem ziņojumiem, izriet, ka ar klientu zudumu saistītais kaitējums esot turpinājies līdz *Tercas* lēmums zaudēja savu iedarbību, proti, līdz 2021. gada aprīlim. Konkrēti – neskarot vērtējumu par cēloņsakarības esamību, kas veikts turpmāk – prasītāja, pirmkārt, turpināja zaudēt klientus un, otrkārt, nespēja piesaistīt jaunus klientus. Tāpēc no šā zuduma izrietošā atrautā peļņa esot atkārtoti atrauta secīgos laikposmos un atrautās summas apmērs ir palielinājies proporcionāli pagājušajam laikam. Tādējādi ir jāuzskata, ka apgalvotais kaitējums, kas izriet no atrautās peļņas saistībā ar šo zudumu, ir ilgstošs šā sprieduma 32. punktā minētās judikatūras izpratnē.

43 Tādējādi iespējamā atrautā peļņa, kas atrauta gan tiešo noguldījumu zuduma, gan klientu zuduma dēļ, nav uzreiz un pilnībā iestājusies brīdī, kad tika paziņots *Tercas* lēmums. Tā nav arī vienkārši palielinājusies proporcionāli pagājušajam laikam. Esot radies jauns kaitējums, it īpaši, pirmkārt, tāpēc, ka vēl citi klienti varēja nolemt slēgt savus kontus prasītājā vai izņemt savus noguldījumus, un, otrkārt, ar jaunu ienākumu zudumu saistībā ar atrauto peļņu. Tā kā attiecīgais kaitējums – pieņemot, ka tas ir nodarīts –, ir summējies un atkārtoti radies secīgos laikposmos, ir jākonstatē, ka ir izpildīti šā sprieduma 32. punktā minētie kritēriji, lai varētu konstatēt ilgstoša kaitējuma esamību.

44 Tādējādi kaitējumu, kas prasītājai esot radies atrautās peļņas dēļ, var uzskatīt par ilgstošu.

45 Turklāt Komisijas arguments, ka apgalvotais kaitējums nav ilgstošs, jo to izraisīja *Tercas* lēmuma paziņošana, nav pamatots tāpēc, ka – neskarot analīzi par cēloņsakarību –, lai arī šis lēmums var būt apgalvoto kaitējumu izraisošais notikums, šis kaitējums tomēr turpinājās vairākus gadus.

46 Visbeidzot, Komisija apgalvo – pat ja *Tercas* lēmuma pieņemšanas dienā kaitējuma apmērs nebija precīzi kvantificējams, tas bija reāls un noteikts un tāpēc prasītāja būtu varējusi celt savu prasību par zaudējumu atlīdzību pirms 2021. gada 28. aprīļa. Šajā ziņā – kā tas izriet no analīzes tehniskajās piezīmēs, ko prasītāja sniegusi savos apsvērumos saistībā ar iebildi par

nepieņemamību – tā uzsver, ka tajā laikā pastāvošo neskaidrību kontekstā prasītājas klientu reakcijas nevarēja būt viendabīgas vai tūlītējas, jo tās bija saistītas ar atšķirīgiem katra klienta veiktiem vērtējumiem un tādējādi kaitējums nevarēja būt paredzams. No judikatūras izriet – tas, ka apgalvotais kaitējums ir sācies līdz ar minētā lēmuma paziņošanu un ka prasītāja būtu varējusi celt prasību par zaudējumu atlīdzību, sākot no šā brīža, neizslēdz to, ka minētais kaitējums ir ilgstošs, ja prettiesiskais akts, par kuru prasītāja apgalvo, ka tas ir nodarītā kaitējuma cēlonis, joprojām ir spēkā un tā seku saglabāšanās var izraisīt atrautu peļņu, kas summējas samērā ar pagājušo laiku (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2017. gada 7. jūnijs, *Guardian Europe*/Eiropas Savienība, T-673/15, EU:T:2017:377, 34.–38. punkts, 2005. gada 21. aprīlis, *Holcim (Deutschland)* /Komisija, T-28/03, EU:T:2005:139, 68. un 69. punkts).

47 Tādējādi – pieņemot, ka tie ir pierādīti – no lietas materiāliem, kā arī no šā sprieduma 38.–40. punkta ir secināms, ka apgalvotais mantiskais kaitējums, kas izriet no atrautās peļņas, ir palielinājies proporcionāli laikam, kas pagājis no 2015. gada decembra līdz 2021. gada aprīlim. Tātad minētais kaitējums ir ilgstošs.

48 Šajā ziņā no lietas materiāliem izriet, ka prasītāja – kā tas ir prasīts Eiropas Savienības Tiesas statūtu 46. panta pirmās daļas otrajā teikumā – 2021. gada 28. aprīlī ir iesniegusi Komisijai iepriekšēju lūgumu atlīdzināt tai nodarīto kaitējumu un divu mēnešu laikā no šā lūguma iesniegšanas cēlusi prasību. Tāpēc šo lūgumu var uzskatīt par noilgumu pārtraucošu aktu Eiropas Savienības Tiesas statūtu 46. panta un šā sprieduma 31. punktā minētās judikatūras izpratnē. Proti, atbilstoši šā sprieduma 33. punktā atgādinātajai judikatūrai, ja šajā lietā aplūkotais kaitējums ir ilgstošs, prasība par zaudējumu atlīdzību nav noilgusi, ciktāl tā attiecas uz tāda kaitējuma atlīdzināšanu, kas ir nodarīts piecos gados pirms noilgumu pārtraucošā akta, proti, šajā lietā – laikposmā pēc 2016. gada 28. aprīļa.

49 Otrkārt, attiecībā uz apgalvoto morālo kaitējumu prasītāja norāda, ka tas izriet no tās reputācijas aizskāruma, ko esot izraisījis *Tercas* lēmums.

50 Judikatūrā morālā kaitējuma, kas izpaužas kā reputācijas aizskārums, tūlītējums vai ilgstošums tiek kvalificēts atkarībā no kaitējuma avota. Šajā ziņā, pirmkārt, Vispārējā tiesa ir nospriedusi, ka reputācijas aizskārums, kas izriet no iesaistīšanas administratīvajos procesos, civilprocesos vai krimināprocesos, pilnībā īstenojas procesa uzsākšanas datumā un tātad nevar tikt pielīdzināts ilgstošam kaitējumam (šajā nozīmē skat. rīkojumu, 2009. gada 4. septembris, *Inalca* un *Cremonini* /Komisija, T-174/06, nav publicēts, EU:T:2009:306, 78. punkts, un 2018. gada 7. februāris, *AEIM* un *Kazenas*/Komisija, T-436/16, nav publicēts, EU:T:2018:78, 35. punkts).

51 Otrkārt, Vispārējā tiesa ir atzinusi, ka morālais kaitējums ir ilgstošs, ja apgalvotais reputācijas aizskārums nav noticis uzreiz, bet gan ik dienas ir turpinājies visā laikposmā, kurā turpinājās to kaitējumu izraisošais notikums (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2015. gada 16. decembris, *Chart* /EĀDD, T-138/14, EU:T:2015:981, 93. punkts). Tas tā būtu gadījumā, ja reputācijas aizskārums cēlonis ir vai nu Savienības iestādes nelikumīga rīcība, tai skaitā bezdarbība, vai Komisijas lēmums, kuru vispirms pieņem un padara publiski pieejamu ar paziņojumu presei un pēc tam publicē *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī* kopsavilkuma veidā (spriedums, 2017. gada 7. jūnijs, *Guardian Europe*/Eiropas Savienība, T-673/15, EU:T:2017:377, 42. punkts).

52 Proti, ir jānorāda – lai gan tas var izpausties dažādos veidos, reputācijas aizskārums parasti ir kaitējums, kas atkārtojas ik dienas un turpinās tik ilgi, kamēr nav pielikts punkts šāda aizskāruma cēlonim (spriedums, 2017. gada 7. jūnijs, *Guardian Europe*/Eiropas Savienība, T-673/15, EU:T:2017:377, 42. punkts).

53 Šajā lietā no prasītājas reputācijas aizskāruma izrietošā apgalvotā morālā kaitējuma cēlonis, prasītājas ieskatā, esot *Tercas* lēmums, kas sākotnēji tika pieņemts un publiskots ar paziņojumu presei, bet pēc tam publicēts *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*. Tāpēc – pieņemot, ka minētais kaitējums ir pierādīts – tas ir ilgstošs.

54 Tādējādi prasībai par zaudējumu atlīdzību noilgums ir iestājies tikai tiktāl, ciktāl tā attiecas uz atlīdzinājumu par reputācijas aizskārumu pirms 2016. gada 28. aprīļa.

55 Trešām kārtām, prasītāja arī apgalvo, ka tai ir nodarīti faktiskie zaudējumi, kurus veido papildu izmaksas, kas radušās saistībā ar *Tercas* lēmuma negatīvo seku mazināšanas pasākumu veikšanu, it īpaši saistībā ar: 2015. gada 30. decembra plānu, ar kuru darbinieki tika motivēti izbeigt darba tiesiskās attiecības un kura mērķis bija samazināt darbinieku skaitu par 85 darbiniekiem; 2019. gada 10. maija sintētiskās vērtspapīrošanas darbībām, kas veiktas, ņemot vērā nepieciešamību ieviest pašu kapitāla atbalsta iniciatīvas, lai nodrošinātu atbilstību pašu kapitāla prasībām pēc tam, kad tika iegrāmatots bankas neto ienākumu zudums saistībā ar noguldījumu un klientu skaita samazināšanos tūlīt pēc lēmuma pieņemšanas un turpmākajos gados; riska mazināšanas iniciatīvām, izmantojot divus ienākumus nenesošu aizdevumu cesijas darījumus, par kuriem lēmums pieņemts un/vai īstenots (attiecībā uz pirmo) 2016. gada 1. augustā un (attiecībā uz otro) 2017. gada 16. novembrī; laikposmā no 2016. līdz 2019. gadam sabiedrības dalībniekiem paredzētajiem komercpasākumiem, kuru mērķis ir atjaunot attiecības, it īpaši izmantojot atlaides salīdzinājumā standarta nosacījumiem, ko banka piemēro nenodrošinātiem aizdevumiem; kā arī izmaksām par juridiskajām konsultācijām 2016. gada 21. janvārī, 2016. gada 29. martā, 2017. gada 13. janvārī, 2019. gada 11. novembrī, 2020. gada 26. maijā un 2021. gada 7. jūnijā.

56 Šis kaitējums – pieņemot, ka tas ir pierādīts,– esot materializējies vairākos laikposmos pēc *Tercas* lēmuma pieņemšanas saistībā ar dažādajām izmaksām, kas prasītājai esot bijis jāsedz.

57 Saskaņā ar šā sprieduma 30. punktā minēto judikatūru noilguma termiņš sākās brīdī, kad *Tercas* lēmums radīja prasītājai kaitējošas sekas. proti, – pretēji Komisijas apgalvotajam – izšķirošais kritērijs, lai noteiktu noilguma termiņa sākumu, nav kaitējumu izraisošais notikums, tostarp tādēļ, ka pret prasītāju nevar vērst noilguma termiņa sākumpunktu, kas ir datumā pirms minētā notikuma radīto seku parādīšanās (spriedums, 2013. gada 28. februāris, *Inalca* un *Cremonini* /Komisija, C-460/09 P, EU:C:2013:111, 52. punkts).

58 Šajā lietā, pirmkārt, zaudējumi, kuri esot nodarīti un kurus veido izmaksas, kas izriet no darbinieku skaita samazināšanas, sintētiskās vērtspapīrošanas darījumiem un riska mazināšanas iniciatīvām, nav ilgstoši šā sprieduma 32. punktā minētās judikatūras izpratnē. Proti, šīs izmaksas radās uzreiz un tāpēc tās faktiski materializējās katras attiecīgās darbības datumā un to summas nepalielinājās proporcionāli pagājušajam laikam.

59 Tādējādi ir jānosaka datums, no kura ir iestājušās minētā kaitējuma kaitīgās sekas attiecībā uz prasītāju šā sprieduma 30. punktā minētās judikatūras izpratnē. Eiropas Savienības Tiesas statūtu 46. pantā paredzēto noilguma termiņu sāk skaitīt no šā brīža.

60 Šajā ziņā – kā redzams no šā sprieduma 55. punkta – apgalvotie zaudējumi, kuri izriet no sintētiskās vērtspapīrošanas darījumiem un risku mazināšanas iniciatīvām, radās 2019. gada 10. maijā, tāpēc brīdī, kad prasītāja iesniedza Komisijai savu iepriekšējo lūgumu, proti, 2021. gada 28. aprīlī, piecu gadu noilguma termiņš nebija beidzies. Tādējādi attiecībā uz šiem apgalvotajiem zaudējumiem prasība ir pieņemama.

61 Savukārt iespējamais kaitējums saistībā ar darbinieku skaita samazināšanu izriet no motivēšanas plāna, kurš tika ieviests 2015. gada 30. decembrī. Tādējādi ir jāuzskata, ka apgalvotie zaudējumi materializējās tieši šajā brīdī. No tā izriet, ka brīdī, kad prasītāja iesniedza Komisijai savu iepriekšējo lūgumu, piecu gadu noilguma termiņš bija beidzies un ka prasība par šā kaitējuma atlīdzināšanu tāpēc ir noilgusi.

62 Otrkārt – konkrētāk runājot par juridisko konsultantu izmaksām 2016. gada 21. janvārī, 2016. gada 29. martā, 2017. gada 13. janvārī, 2019. gada 11. novembrī, 2020. gada 26. maijā un 2021. gada 7. jūnijā – no judikatūras izriet, ka šīs izmaksas pēc būtības ir tūlītējas. Proti, tās faktiski ir radušās konkrētā datumā un to summas nav palielinājušās proporcionāli pagājušajam laikam (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2015. gada 16. decembris, *Chart*/EĀDD, T-138/14, EU:T:2015:981, 82. un 84. punkts).

63 Šajā lietā no prasītājas iesniegtā dokumenta, kurā ir detalizēti aprakstīti rēķini par juridiskās palīdzības izmaksām, izriet, ka tie it īpaši attiecas uz konsultācijām valsts atbalsta jomā laikposmā no 2015. gada februāra līdz minētā gada decembrim, tostarp uz *Tercas* lēmuma pārbaudi (2016. gada 21. janvāra un 2016. gada 29. marta rēķini), uz darbībām saistībā ar tiesvedību lietā T-196/16, kurā tika pasludināts 2019. gada 19. marta spriedums Itālija u.c./Komisija (T-98/16, T-196/16 un T-198/16, EU:T:2019:167) (2017. gada 13. janvāra rēķins), uz juridisko palīdzību tiesvedībā saistībā ar *Tercas* lēmumu Vispārējā tiesā un Tiesā līdz 2019. gada 31. oktobrim (2020. gada 26. maija rēķins) un 2020. gada 20. maija maksājumu par turpmāko tiesvedību saistībā ar *Tercas* lēmumu (2021. gada 7. jūnija rēķins).

64 Pirmām kārtām, jānorāda, ka attiecībā uz 2016. gada 21. janvāra un 2016. gada 29. marta rēķiniem par laikposmā no 2015. gada februāra līdz decembrim sniegtajiem juridiskajiem pakalpojumiem piecu gadu ilgais noilguma termiņš beidzās pirms 2021. gada 28. aprīļa, proti, datuma, kurā prasītāja iesniedza savu sākotnējo pieteikumu, un tādējādi prasība par kaitējuma atlīdzināšanu ir noilgusi.

65 Otrām kārtām, runājot par 2017. gada 13. janvāra, 2020. gada 26. maija un 2021. gada 7. jūnija rēķiniem, tie attiecas uz apelācijas sūdzības iesniedzējas izdevumiem par Vispārējā tiesā un Tiesā noritošo tiesvedību saistībā ar *Tercas* lēmumu. Jānorāda, ka šie izdevumi ir tūlītēji, jo tie faktiski ir radušies ne vēlāk kā brīdī, kad prasītājas pārstāvis pirmo reizi rīkojās, lai uzsāktu katru no attiecīgajām tiesvedībām (rīkojums, 2018. gada 7. februāris, *AEIM* un *Kazenas*/Komisija, T-436/16, nav publicēts, EU:T:2018:78, 33. punkts).

66 It īpaši jānorāda, ka prasītājas pārstāvis prasības pieteikumu lietā, kurā tika pasludināts 2019. gada 19. marta spriedums Itālija u.c./Komisija (T-98/16, T-196/16 un T-198/16, EU:T:2019:167), Vispārējās tiesas kancelejā iesniedza 2016. gada 29. aprīlī, savukārt Komisijas apelācijas sūdzība par šo spriedumu, kurās rezultātā tika pasludināts 2021. gada 2. marta spriedums Komisija/Itālija u.c. (C-425/19 P, EU:C:2021:154), tika iesniegta 2019. gada 29. maijā. Tā kā prasītāja iepriekšējo lūgumu esot iesniegusi 2021. gada 28. aprīlī, piecu gadu noilguma termiņš šajā datumā neesot beidzies – tāpēc prasība nav noilgusi attiecībā uz apgalvoto kaitējumu, kas saistīts ar advokāta izmaksām šajās abās tiesvedībās.

67 Treškārt, attiecībā uz sabiedrības dalībniekiem paredzētajiem komercpasākumiem, kuri tika īstenoti laikposmā no 2016. līdz 2019. gadam un kuri ietvēra atlaides aizdevumiem bez garantijām, šķiet, ka no tiem izrietošais apgalvotais kaitējums varēja turpināties šajā laikposmā un ka tas nevarēja būt paredzams minēto pasākumu pieņemšanas vai to pirmās īstenošanas brīdī.

Tādējādi no tā izrietošie zaudējumi – pieņemot, ka tie ir pierādīti – var tikt uzskatīti par ilgstošiem šā sprieduma 32. punktā minētās judikatūras izpratnē, tāpēc, ciktāl atlīdzināšanas prasība attiecas uz kaitējumu, kas radies pēc 2016. gada 28. aprīļa, tai nav iestājies noilgums.

68 No tā izriet, ka prasība ir nepieņemama, ciktāl tā attiecas uz apgalvoto kaitējumu saistībā ar darbinieku skaita samazināšanu un rēķiniem par juridiskās palīdzības izmaksām, izņemot tos, kas saistīti ar tiesvedības uzsākšanu Vispārējā tiesā un Tiesā saistībā ar *Tercas* lēmumu.

69 Savukārt prasība ir pieņemama, ciktāl tā attiecas uz apgalvoto kaitējumu, kas izriet no atrautās peļņas, morālā kaitējuma, kā arī no faktiskajiem zaudējumiem, ciktāl runa ir par sintētiskās vērtspapīrošanas darījumiem un riska mazināšanas iniciatīvām, kā arī sabiedrības dalībniekiem paredzētajiem komercpasākumiem un juridiskās palīdzības izmaksām par tiesvedību uzsākšanu Vispārējā tiesā un Tiesā saistībā ar *Tercas* lēmumu.

Par lietas būtību

70 LESD 340. panta otrajā daļā ir noteikts, ka ārpuslīgumiskās atbildības jomā Savienība saskaņā ar vispārējiem tiesību principiem, kas kopīgi dalībvalstu tiesību sistēmām, novērš jebkādu kaitējumu, ko radījušas tās iestādes vai to darbinieki, pildot savus pienākumus.

71 No Tiesas judikatūras izriet, ka Savienības ārpuslīgumiskās atbildības iestāšanās un tiesību uz kaitējuma atlīdzināšanu īstenošana ir atkarīga no tā, vai ir izpildīti visi nosacījumi, proti, iestādēm pārmestā rīcība ir prettiesiska, kaitējums ir radies un pastāv cēloņsakarība starp šo rīcību un apgalvoto kaitējumu (spriedums, 2019. gada 10. septembris, *HTTS*/Padome, C-123/18 P, EU:C:2019:694, 32. punkts).

72 Ja kāds no šiem nosacījumiem nav izpildīts, prasība ir jānoraida pilnā apmērā, un nav jāpārbauda pārējie Savienības līgumiskās atbildības nosacījumi (spriedums, 1999. gada 14. oktobris, *Atlanta* /Eiropas Kopiena, C-104/97 P, EU:C:1999:498, 65. punkts; šajā nozīmē skat. arī spriedumu, 1994. gada 15. septembris, *KYDEP*/Padome un Komisija, C-146/91, EU:C:1994:329, 81. punkts). Turklāt Savienības tiesai šie nosacījumi nav jāpārbauda noteiktā kārtībā (skat. spriedumu, 2010. gada 18. marts, *Trubowest Handel* un *Makarov*/Padome un Komisija, C-419/08 P, EU:C:2010:147, 42. punkts un tajā minētā judikatūra).

73 Tas, vai prasītājas prasība ir pamatota, ir jānovērtē šo principu gaismā.

74 Vispārējā tiesa uzskata, ka ir lietderīgi sākt ar tā ārpuslīgumiskās atbildības iestāšanās nosacījuma pārbaudi, kurš attiecas ar pārmestās rīcības prettiesiskumu šā sprieduma 71. punktā minētās judikatūras izpratnē.

Par rīcības prettiesiskumu

75 Lai varētu tikt konstatēts prettiesiskums saistībā ar ārpuslīgumisko atbildību LESD 340. panta izpratnē, Savienības iestādes aktam vai rīcībai ir jābūt uzskatāmai par tādas tiesību normas pietiekami būtisku pārkāpumu, kuras mērķis ir piešķirt tiesības privātpersonai (spriedums, 2000. gada 4. jūlijs, *Bergaderm* un *Goupil*/Komisija, C-352/98 P, EU:C:2000:361, 42. punkts).

– *Par tādas tiesību normas pārkāpumu, kuras mērķis ir piešķirt tiesības privātpersonām*

76 Prasītāja apgalvo, ka uz LESD 107. panta 1. punktu kā tiesību normu, kurai ir tieša iedarbība, valsts tiesās var atsaukties kopsakarā ar LESD 108. panta 3. punktu un tādējādi privātpersonām ar to tiek piešķirtas tiesības vismaz tad, ja runa ir par nepaziņotu atbalstu.

77 Turklāt prasītājas ieskatā, Komisija ir pārkāpusi Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk tekstā – "Harta") 41. pantā nostiprināto labas pārvaldības principu un it īpaši pienākumu norādīt pamatojumu, jo tā, pieņemot *Tercas* lēmumu, ir ignorējusi lietas dalībnieku izvirzītos argumentus.

78 Komisija šos argumentus apstrīd. Tā apgalvo, ka LESD 107. panta 1. punkts nepiešķir tiesības privātpersonām, bet tikai aizliedz dalībvalstīm piešķirt atbalstu uzņēmumiem. Šo interpretāciju apstiprinot arī tas, ka saskaņā ar judikatūru (spriedums, 2004. gada 8. jūlijs, *Technische Glaswerke Ilmenau*/Komisija, T-198/01, EU:T:2004:222, 192. punkts) ieinteresētās personas, kas nav par atbalsta piešķiršanu atbildīgā dalībvalsts, nevar pretendēt uz sacīkstes principā balstītām debatēm ar Komisiju.

79 Turklāt Komisija pretējos argumentus, kas saistībā ar *Tercas* lēmumu tika izvirzīti izmeklēšanā, esot nevis atstājusi bez ievērības, bet gan esot nonākusi pie atšķirīgiem secinājumiem un tāpēc neesot pārkāpts pienākums norādīt pamatojumu.

80 Iesākumā jānorāda – no judikatūras izriet, ka tiesību normai mērķis piešķirt tiesības privātpersonām ir it īpaši šādos gadījumos: tā ir tiesību norma, kas rada tiesības, kuras tiesām ir jāaizsargā, un tāpēc tai ir tieša iedarbība; tā ir tiesību norma, kas rada priekšrocību, kuru var kvalificēt kā iegūtas tiesības; tā ir tiesību norma, kuras uzdevums ir aizsargāt privātpersonu intereses; vai arī tā ir tiesību norma, ar ko privātpersonām tiek piešķirtas tiesības, kuru saturs ir pietiekami skaidri nosakāms (skat. spriedumus, 2014. gada 16. oktobris, *Evropaïki Dynamiki* /Komisija, T-297/12, nav publicēts, EU:T:2014:888, 76. punkts un tajā minētā judikatūra, un 2022. gada 9. februāris, QI u.c./Komisija un ECB, T-868/16, EU:T:2022:58, 90. punkts un tajos minētā judikatūra).

81 Turklāt saskaņā ar iedibinātu judikatūru šīs tiesības rodas ne tikai tad, ja tās ir skaidri piešķirtas Savienības tiesību normās, bet arī pamatojoties uz pozitīviem vai negatīviem pienākumiem, kas tajās skaidri noteikti gan privātpersonām, gan dalībvalstīm vai Savienības iestādēm. Šādu pozitīvu vai negatīvu pienākumu pārkāpums, ko ir pieļāvusi dalībvalsts, var traucēt attiecīgajām privātpersonām īstenot tiesības, kuras tām netieši ir piešķirtas ar attiecīgajām Savienības tiesību normām un uz kurām tām ir jāvar atsaukties valsts līmenī, un tādējādi mainīt tiesisko stāvokli, ko ar šīm tiesību normām ir paredzēts radīt attiecībā uz šīm privātpersonām. Tādēļ šo Savienības tiesību normu pilnīga efektivitāte un to tiesību aizsardzība, kuras tām ir jāpiešķir, prasa, lai privātpersonām būtu iespēja saņemt kaitējuma atlīdzinājumu neatkarīgi no tā, vai attiecīgajām tiesību normām ir tieša iedarbība, jo šis statuss pats par sevi nav nedz nepieciešams, nedz pietiekams, lai būtu izpildīts Savienības atbildības iestāšanās nosacījums, ka ir pārkāpta Savienības tiesību norma, ar ko piešķir tiesības privātpersonai (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2022. gada 22. decembris, *Ministre de la Transition écologique* un *Premier ministre* (Valsts atbildība par gaisa piesārņojumu), C-61/21, EU:C:2022:1015, 46. un 47. punkts un tajos minētā judikatūra).

82 Jāatgādina, ka saskaņā ar LESD 107. panta 1. punktu, "ja vien Līgumi neparedz ko citu, ar iekšējo tirgu nav saderīgs nekāds atbalsts, ko piešķir dalībvalstis vai ko jebkādā citā veidā piešķir no valsts līdzekļiem un kas rada vai draud radīt konkurences izkropļojumus, dodot priekšroku konkrētiem uzņēmumiem vai konkrētu preču ražošanai, ciktāl tāds atbalsts iespaido tirdzniecību starp dalībvalstīm".

83 Pirmkārt, ir jānorāda – tā kā LESD 107. panta 1. punktā, lai nodrošinātu godīgu konkurenci starp dalībvalstu uzņēmumiem, ir definēts ar iekšējo tirgu nesaderīgs "valsts atbalsts", šīs normas mērķis ir aizsargāt privātpersonu, it īpaši uzņēmumu, intereses.

84 Šajā ziņā pēc analoģijas ir jāatgādina – Tiesa jau ir nospriedusi, ka LESD 101. panta 1. punkts, kura mērķis ir aizliegt vienošanās uzņēmumu starpā, uzņēmumu apvienību lēmumus un saskaņotas darbības, kas var iespaidot tirdzniecību starp dalībvalstīm un kuru mērķis vai sekas ir nepieļaut, ierobežot vai izkropļot konkurenci iekšējā tirgū, rada tiešas sekas attiecībās starp privātpersonām un rada tiesības tiesību subjektiem. Konkrēti, ar šo tiesību normu tiek piešķirtas tiesības privātpersonām (spriedums, 2013. gada 6. jūnijs, *Donau Chemie* u.c., C-536/11, EU:C:2013:366, 21. un 31. punkts).

85 Otrkārt, lai noteiktu, vai LESD 107. panta 1. punkta mērķis ir piešķirt tiesības privātpersonām, interpretējot šo tiesību normu, ir jāņem vērā ne tikai tās formulējums, bet arī konteksts, kādā šī tiesību norma iekļaujas, un Savienības politikas mērķi valsts atbalsta jomā (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2015. gada 22. janvāris, *T-Mobile Austria*, C-282/13, EU:C:2015:24, 32. punkts un tajā minētā judikatūra).

86 Tiesa jau ir nospriedusi, ka privātpersonas, pamatojoties uz LESD 107. pantu vien, valsts tiesās nevar nedz apstrīdēt atbalsta saderību ar Savienības tiesībām, nedz arī lūgt tām galvenokārt vai pakārtoti lemt par iespējamo nesaderību. Tomēr šīs tiesības pastāv, ja LESD 107. panta normas ir tikušas piemērotas ar LESD 109. pantā paredzētajām vispārējām normām vai ar īpašiem lēmumiem, kuri pieņemti, pamatojoties uz LESD 108. panta 2. punktu (spriedums, 1977. gada 22. marts, *Steinike & Weinlig*, 78/76, EU:C:1977:52, 10. punkts).

87 Šajā ziņā ir jānorāda, ka LESD 107. panta 1. punktā paredzētais jēdziens "valsts atbalsts" ir jāpiemēro it īpaši, lai noteiktu, vai uz valsts pasākumu būtu vai nebūtu jāattiecina LESD 108. panta 3. punktā paredzētā sākotnējās kontroles procedūra, un vajadzības gadījumā pārbaudītu, vai attiecīgā dalībvalsts ir izpildījusi šo pienākumu (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2013. gada 18. jūlijs, *AFMB*, C-6/12, EU:C:2013:525, 38. punkts un tajā minētā judikatūra).

88 Tātad LESD 107. panta 1. punktā minētā jēdziena "valsts atbalsts" piemērošana ir saistīta ar LESD 108. panta 3. punkta piemērošanu. Tāpēc jāatgādina, ka paziņošanas pienākums ir viens no pamatelementiem kontroles sistēmā, kas valsts atbalsta jomā ir ieviesta ar LESD. Šīs sistēmas ietvaros dalībvalstīm ir pienākums, pirmkārt, paziņot Komisijai par katru pasākumu, ar kuru tiek ieviests vai grozīts atbalsts LESD 107. panta 1. punkta izpratnē, un, otrkārt, neīstenot šādu pasākumu saskaņā ar LESD 108. panta 3. punktu tikmēr, kamēr minētā iestāde nav pieņēmusi galīgo lēmumu par minēto pasākumu (skat. spriedumu, 2019. gada 5. marts, *Eesti Pagar*, C-349/17, EU:C:2019:172, 56. punkts un tajā minētā judikatūra).

89 Aizliegums attiecīgajai dalībvalstij īstenot plānotos atbalsta pasākumus attiecas uz jebkuru atbalstu, kas ir piešķirts bez paziņošanas. Paziņošanas gadījumā tas ir spēkā sākotnējās izskatīšanas stadijā un – ja Komisija uzsāk LESD 108. panta 2. punktā paredzēto procedūru – līdz

galīgā lēmuma pieņemšanai. Attiecībā uz visu šo periodu tā par labu tiesību subjektiem rada tiesības, kuras valstu tiesām ir jāaizsargā (šajā nozīmē skat. spriedumu, 1973. gada 11. decembris, *Lorenz*, 120/73, EU:C:1973:152, 6. un 7. punkts).

90 Proti, atbalsta pasākumu saderības ar iekšējo tirgu izvērtēšana ir ekskluzīvā Komisijas kompetencē, un tās darbību kontrolē Savienības tiesas, savukārt valstu tiesas rūpējas par to, lai līdz Komisijas galīgā lēmuma pieņemšanai tiktu nodrošināta indivīdu tiesību aizsardzība gadījumos, kad valsts iestādes, iespējams, nav ievērojušas LESD 108. panta 3. punktā paredzēto aizliegumu (skat. spriedumu, 2013. gada 21. novembris, *Deutsche Lufthansa*, C-284/12, EU:C:2013:755, 28. punkts un tajā minētā judikatūra).

91 No LESD 108. panta 3. punkta tiešās iedarbības izriet, ka valsts tiesām ir jānodrošina indivīdiem, ka no šīs tiesību normas pārkāpuma atbilstoši valsts tiesībām tiks izdarīti visi secinājumi gan attiecībā uz īstenošanas aktu spēkā esamību, gan attiecībā uz tāda finanšu atbalsta atgūšanu, kas piešķirts, pārkāpjot šo tiesību normu, vai iespējamiem pagaidu pasākumiem (šajā nozīmē skat. spriedumus, 1996. gada 11. jūlijs, *SFEI* u.c., C-39/94, EU:C:1996:285, 39. un 40. punkts; 2015. gada 16. aprīlis, *Trapeza Eurobank Ergasias*, C-690/13, EU:C:2015:235, 52. punkts, un 2015. gada 11. novembris, *Klausner Holz Niedersachsen*, C-505/14, EU:C:2015:742, 23. un 24. punkts).

92 Proti, Tiesa ir nospriedusi, ka LESD 108. panta 3. punkta pēdējā teikumā noteiktajam aizliegumam īstenot atbalsta projektus ir tieša iedarbība un ka šajā tiesību normā paredzētā īstenošanas aizlieguma tūlītēja piemērojamība attiecas uz jebkuru atbalstu, kas ir īstenots bez paziņošanas (skat. spriedumu, 2019. gada 5. marts, *Eesti Pagar*, C-349/17, EU:C:2019:172, 88. punkts un tajā minētā judikatūra).

93 Tādējādi privātpersonas saskaņā ar šā sprieduma 92. punktā minēto judikatūru var atsaukties uz LESD 108. panta 3. punktu, lai īstenotu savas tiesības, kas izriet no tā piemērošanas. Proti, kā norādīts iepriekš 87. punktā, LESD 107. panta 1. punktā paredzētā jēdziena "valsts atbalsts" piemērošanas nolūkā Komisijai ar LESD 108. pantu ir piešķirtas pilnvaras lemt par valsts atbalsta saderību ar iekšējo tirgu, kad tā pārbauda pastāvošu atbalstu, kad tā pieņem lēmumus par jaunu vai grozītu atbalstu un kad tā veic pasākumus tās lēmumu vai paziņošanas pienākuma neizpildes gadījumā. Tieši pamatojoties uz šo tiesību normu, ar LESD 108. panta 3. punktu iedibinātā procedūra var ietekmēt privātpersonu – kā atbalsta saņēmēju konkurentu vai kā tā saņēmēju – tiesības.

94 Turklāt Komisijas veikto LESD 107. panta 1. punkta piemērošanu Savienības tiesās var apstrīdēt atbalsta saņēmēji, to konkurenti, kā arī dalībvalstis.

95 Šajā gadījumā Komisija *Tercas* lēmumu bija pieņēmusi, pārkāpjot LESD 107. panta 1. punktu, jo tā bija kļūdaini konstatējusi, ka aplūkotie pasākumi, kas bija atļauti, pārkāpjot LESD 108. panta 3. punktu, ir uzskatāmi par valsts atbalstu (spriedums, 2021. gada 2. marts, Komisija/Itālija u.c., C-425/19 P, EU:C:2021:154, 24. punkts). Konkrēti, no tā izriet, ka šajā lietā LESD 107. panta 1. punkta piemērošana ietekmē prasītājas – kas ir labuma guvēja no pasākumiem, kuri ir kļūdaini kvalificēti kā valsts atbalsts un kuru summa ir tikusi atgūta – tiesības.

96 Ņemot vērā šos apsvērumus, LESD 107. panta 1. punkts ir jākvalificē kā norma, kuras mērķis ir piešķirt tiesības tādām privātpersonām kā prasītāja šā sprieduma 80. punktā minētās judikatūras izpratnē.

97 Prasītāja arī iebilst, ka tas, ka Komisija ir pārkāpusi LESD 107. panta 1. punktu, ir izraisījis arī Hartas 41. panta un it īpaši pienākuma norādīt pamatojumu pārkāpumu, jo šī iestāde bez pamatojuma neesot ņēmusi vērā informāciju, ko ieinteresētās personas bija norādījušas izmeklēšanā, kuras rezultātā tika pieņemts *Tercas* lēmums.

98 Šajā ziņā ir jānorāda – no judikatūras izriet, ka labas pārvaldības princips, kad tas ir tādu īpašu tiesību izpausme kā tiesības uz objektīvu, godīgu un pieņemamā termiņā veiktu jautājumu izskatīšanu Hartas 41. panta izpratnē, ir jāuzskata par Savienības tiesību normu, kuras mērķis ir piešķirt tiesības privātpersonām (skat. spriedumu, 2019. gada 6. jūnijs, *Dalli*/Komisija, T-399/17, nav publicēts, EU:T:2019:384, 200. punkts un tajā minētā judikatūra).

99 Tādējādi Komisijas rīcības iespējamās nelikumības vērtējums var tikt analizēts tikai saistībā ar īpašām tiesībām, kas ir principa par tiesībām uz labu pārvaldību izpausme.

100 No Hartas 41. panta izriet, ka tiesības uz labu pārvaldību ietver tostarp pārvaldes pienākumu pamatot savus lēmumus. Tādējādi iespējamais pienākuma norādīt pamatojumu pārkāpums ir jāuzskata par tādu Savienības tiesību normas pārkāpumu, kuras mērķis ir piešķirt tiesības privātpersonām LESD 340. panta 2. punkta izpratnē.

– *Par pietiekami būtiska pārkāpuma esamību*

101 Prasītāja norāda, pirmkārt, ka LESD 107. panta pārkāpums vien var būt pietiekams, lai pierādītu pietiekami būtiska pārkāpuma esamību, jo Komisijas vērtējuma brīvība šajā ziņā esot ierobežota. Prasītājas ieskatā, Tiesa un Vispārējā tiesa attiecīgi 2021. gada 2. marta spriedumā Komisija/Itālija u.c. (C-425/19 P, EU:C:2021:154) un 2019. gada 19. marta spriedumā Itālija u.c./Komisija (T-98/16, T-196/16 un T-198/16, EU:T:2019:167) ir apstiprinājusi, ka Komisija, piemērojot LESD 107. panta 1. punktu, ir pieļāvusi būtiskas kļūdas "tiesisko un faktisko apstākļu" vērtējumā, jo tā nav ņēmusi vērā ar to saistīto judikatūru. Tādējādi runa esot par pietiekami būtisku pārkāpumu. Šis pārkāpums esot vēl smagāks tāpēc, ka Komisija turklāt neesot izpildījusi tai uzlikto pienākumu norādīt pamatojumu.

102 Komisija apstrīd prasītājas argumentus.

103 Runājot par nosacījumu par iestādes prettiesisku rīcību, Savienības atbildība var iestāties tikai tad, ja iestāde ir rīkojusies prettiesiski, kas izraisa šādu pietiekami būtisku pārkāpumu. Tiesa ir precizējusi, ka izšķirošais kritērijs, lai uzskatītu, ka Savienības tiesību pārkāpums ir pietiekami būtisks, ir tas, ka attiecīgā Savienības iestāde skaidri un ievērojami pārkāpj savu diskrecionāro pilnvaru robežas (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2000. gada 4. jūlijs, *Bergaderm* un *Goupil* /Komisija, C-352/98 P, EU:C:2000:361, 43. punkts, un 2017. gada 30. maijs, *Safa Nicu Sepahan* /Padome, C-45/15 P, EU:C:2017:402, 30. punkts).

104 Mērķis šai prasībai par Savienības tiesību normas pietiekami būtisku pārkāpumu ir novērst situāciju, kurā risks, ka būs jāatlīdzina attiecīgo personu apgalvotie zaudējumi, traucē attiecīgās iestādes spēju pilnībā īstenot savu kompetenci vispārējās interesēs – gan saistībā ar tās darbību, kura ietver tiesību normu izstrādi vai ekonomikas politikas izvēles, gan administratīvās kompetences jomā, tomēr neliekot privātpersonām ciest acīmredzamas un neattaisnojamas pienākumu neizpildes sekas (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2011. gada 23. novembris, *Sison* /Padome, T-341/07, EU:T:2011:687, 34. punkts un tajā minētā judikatūra).

105 Tādējādi Savienības ārpuslīgumiskā atbildība var iestāties tikai tad, ja tiek konstatēts tāds pārkāpums, kuru iestāde, kas rīkojas ar ierastu uzmanību un rūpību, līdzīgos apstākļos nebūtu pieļāvusi (spriedums, 2019. gada 10. septembris, *HTTS*/Padome, C-123/18 P, EU:C:2019:694, 43. punkts).

106 It īpaši no judikatūras izriet, ka Tiesas izveidotajā sistēmā Savienības ārpuslīgumiskās atbildības jomā cita starpā tiek ņemta vērā risināmo situāciju sarežģītība, grūtības tekstu piemērošanā vai interpretācijā un it īpaši diskrecionāras pilnvaras, kādas ir apstrīdētā akta autoram (skat. spriedumu, 2018. gada 28. februāris, *Vakakis kai Synergates*/Komisija, T-292/15, EU:T:2018:103, 64. punkts un tajā minētā judikatūra).

107 No judikatūras izriet – ja šai iestādei ir tikai ļoti ierobežotas diskrecionāras pilnvaras vai pat tādu nav, Savienības tiesību pārkāpums vien var būt pietiekams, lai tiktu pierādīts pietiekami būtiska pārkāpuma izdarīšanas fakts. Savukārt citādi ir tad, ja šai iestādei ir plašas diskrecionāras pilnvaras. Proti, izšķirošais kritērijs, kas ļauj uzskatīt, ka pārkāpums ir pietiekami būtisks, ir tas, ka attiecīgā Savienības iestāde vai struktūra acīmredzami un būtiski nav ievērojusi robežas, kas ir noteiktas tās diskrecionārajām pilnvarām (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2002. gada 10. decembris, Komisija/*Camar* un *Tico*, C-312/00 P, EU:C:2002:736, 54. punkts un tajā minētā judikatūra).

108 Tāpat ir jāprecizē, ka nepastāv nekāda automātiska saikne starp attiecīgās iestādes diskrecionāru pilnvaru neesamību, no vienas puses, un pārkāpuma kvalifikāciju par pietiekami būtisku pārkāpumu, no otras puses (skat. spriedumu, 2011. gada 23. novembris, *Sison*/Padome, T-341/07, EU:T:2011:687, 36. punkts un tajā minētā judikatūra).

109 Šajā ziņā ir jākonstatē, pirmkārt, ka jēdzienam "valsts atbalsts" LESD 107. panta 1. punkta izpratnē ir juridisks raksturs un tas ir jāinterpretē, pamatojoties uz objektīviem elementiem. Šā iemesla dēļ Savienības tiesai – principā un ņemot vērā gan konkrētos tajā izskatāmās lietas apstākļus, gan Komisijas veiktā novērtējuma tehnisko vai komplekso raksturu – ir pienākums veikt pilnīgu pārbaudi attiecībā uz jautājumu par to, vai pasākums ietilpst LESD 107. panta 1. punkta piemērošanas jomā (šajā nozīme skat. spriedumu, 2008. gada 22. decembris, *British Aggregates* /Komisija, C-487/06 P, EU:C:2008:757, 111. punkts, un 2016. gada 30. novembris, Komisija/Francija un *Orange*, C-486/15 P, EU:C:2016:912, 87. punkts).

110 Otrkārt, ja Komisijas veiktajam vērtējumam par to, vai pasākums ietilpst LESD 107. panta 1. punkta piemērošanas jomā, ir tehnisks vai komplekss raksturs, pārbaude tiesā ir ierobežota (skat. spriedumu, 2016. gada 30. novembris, Komisija/Francija un *Orange*, C-486/15 P, EU:C:2016:912, 88. punkts un tajā minētā judikatūra).

111 Turklāt, lai noteiktu, vai Savienības iestādes prettiesiska rīcība ir uzskatāma par pietiekami būtisku pārkāpumu, Vispārējās tiesas pārbaude pati par sevi ir stingrāka nekā tā, kas ir jāveic atcelšanas prasības ietvaros, kuros Vispārējā tiesa prasītājas izvirzīto pamatu robežās pārbauda vienīgi apstrīdētā lēmuma tiesiskumu, lai pārliecinātos, ka Komisija ir pareizi novērtējusi dažādos apstākļus, kas tai ļauj atzīt, ka attiecīgie pasākumi ir attiecināmi uz valsti LESD 107. panta 1. punkta izpratnē. Līdz ar to vienkāršas kļūdas vērtējumā un pietiekamu pierādījumu neiesniegšana pati par sevi nav pietiekama, lai varētu tikt kvalificēts Komisijas diskrecionāro pilnvaru robežu acīmredzams un būtisks pārkāpums (šajā nozīmē un pēc analoģijas skat. spriedumu, 2008. gada 9. septembris, *MyTravel*/Komisija, T-212/03, EU:T:2008:315, 85. punkts).

112 Vēl ir jānorāda, ka Vispārējā tiesa ir nospriedusi, ka Komisijas spēja pilnībā pildīt tai ar Līgumiem uzticētās konkurences regulatora funkcijas tiktu apdraudēta, ja jēdziens "būtisks pārkāpums" tiktu saprasts tādējādi, ka tas ietver visas kļūdas vai aplamības, kuras – pat ja tās ir zināmā mērā smagas – to iedabas vai apmēra dēļ nav neraksturīgas ierastai tādas iestādes rīcībai, kurai ir uzticēts uzraudzīt, kā tiek piemērotas konkurences tiesību normas, kas ir sarežģītas, delikātas un atstāj plašu telpu interpretācijai. Savukārt tiesības uz iestādes rīcības rezultātā radušos zaudējumu atlīdzību pastāv, ja šī rīcība izpaužas tāda akta formā, kas acīmredzami ir pretējs tiesību normai un nodara būtisku kaitējumu iestādei nepiederošu trešo personu interesēm un šādu rīcību nevar nedz attaisnot, nedz izskaidrot ar īpašiem ierobežojumiem, kas objektīvi ir noteikti iestādes parastas darbības ietvaros (spriedumi, 2007. gada 11. jūlijs, *Schneider Electric* /Komisija, T-351/03, EU:T:2007:212, 122. un 124. punkts; 2008. gada 9. septembris, *MyTravel* /Komisija, T-212/03, EU:T:2008:315, 40. punkts, un 2023. gada 25. janvāris, *Società Navigazione Siciliana*/Komisija, T-666/21, nav publicēts, EU:T:2023:20, 95. punkts).

113 Komisijas pieļautā pārkāpuma raksturs un it īpaši tā smagums šajā lietā ir jāizvērtē, ņemot vērā šos apsvērumus. Šajā ziņā ir jāņem vērā regulējamo situāciju sarežģītība (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2009. gada 16. jūlijs, Komisija/*Schneider Electric*, C-440/07 P, EU:C:2009:459, 161. punkts).

114 Šajā lietā no 2021. gada 2. marta sprieduma lietā Komisija/Itālija u.c. (C-425/19 P, EU:C:2021:154) un 2019. gada 19. marta spriedumu lietā Itālija u.c./Komisija (T-98/16, T-196/16 un T-198/16, EU:T:2019:167) izriet, ka, pieņemot *Tercas* lēmumu, Komisija nav pareizi piemērojusi jēdzienu "valsts iejaukšanās vai valsts līdzekļu izmantošana".

115 Proti, Vispārējā tiesa un Tiesa ir nospriedušas, ka *Tercas* lēmuma prettiesiskums izriet no konceptuālas kļūdas saistībā ar to, ka ir sajaukts atbalsta attiecināmības nosacījums un valsts līdzekļu izmantošanas nosacījums (spriedums, 2021. gada 2. marts, Komisija/Itālija u.c., C-425/19 P, EU:C:2021:154, 63. punkts, un 2019. gada 19. marts, Itālija u.c./Komisija, T-98/16, T-196/16 un T-198/16, EU:T:2019:167, 70. punkts). Turklāt prettiesiskums izriet no tā, ka šī iestāde nav nedz sniegusi pienācīgus netiešus pierādījumus par to, ka attiecīgais pasākums ir attiecināms uz valsti, nedz tos pamatojusi (spriedums, 2021. gada 2. marts, Komisija/Itālija u.c., C-425/19 P, EU:C:2021:154, 67. punkts, un 2019. gada 19. marts, Itālija u.c./Komisija, T-98/16, T-196/16 un T-198/16, EU:T:2019:167, 87.–90. punkts). Rezultātā, tika nospriests, ka Komisija ir pieļāvusi kļūdu vērā ņemto netiešo pierādījumu vērtējumā un nav juridiski pietiekami pierādījusi nedz Itālijas valsts iestāžu iesaistīšanos attiecīgā pasākuma noteikšanā, nedz arī tādējādi šā pasākuma attiecināmību uz valsti LESD 107. panta 1. punkta izpratnē.

116 Lai gan Vispārējā tiesa un Tiesa ir atzinušas, ka Komisija ir pārkāpusi LESD 107. panta 1. punktu, nav tā, ka šis pārkāpums tikai šā iemesla dēļ automātiski ir "pietiekami būtisks" šā sprieduma 106. un 107. punktā minētās judikatūras izpratnē. Proti, kļūda vērtējumā, kuru Komisija pieļāvusi un kura konstatēta 2021. gada 2. marta spriedumā Komisija/Itālija u.c. (C-425/19 P, EU:C:2021:154) un 2019. gada 19. marta spriedumā Itālija u.c./Komisija (T-98/16, T-196/16 un T-198/16, EU:T:2019:167), pati par sevi nav pienācīgs apstāklis, lai veidotu pietiekami būtisku pārkāpumu šā sprieduma 107. punktā minētās judikatūras izpratnē.

117 Šajā ziņā ir jānorāda – lai konstatētu valsts uzņēmuma īstenota atbalsta pasākuma attiecināmību uz valsti, Komisijai ir jāņem netiešu pierādījumu kopums, kas izriet no attiecīgā gadījuma apstākļiem un konteksta, kādā šis pasākums ir īstenots (skat. spriedumu, 2014. gada 17. septembris, *Commerz Nederland*, C-242/13, EU:C:2014:2224, 32. punkts un tajā minētā judikatūra).

118 Komisijas pieļautā kļūda vērtējumā attiecas uz to apstākļu analīzi, kas tika izmantoti, lai pierādītu, ka Itālijas iestādes, nosakot *FITD* iejaukšanos par labu *Tercas*, bija īstenojušas būtisku publisku kontroli.

119 Proti – kā tas izriet no 2019. gada 19. marta sprieduma Itālija u.c./Komisija, (T-98/16, T-196/16 un T-198/16, EU:T:2019:167) 68. un 69. punkta – saistībā ar *Tercas* lēmuma pieņemšanu Komisijas rīcībā bija jābūt no lietas apstākļiem izrietošu netiešu pierādījumu kopumam, lai noteiktu, cik lielā mērā valsts iestādes ir iesaistījušās attiecīgo pasākumu noteikšanā, kurus bija īstenojusi privāta struktūra.

120 Jānorāda, ka Komisijai jēdziens "valsts atbalsts" LESD 107. panta 1. punkta izpratnē bija jāpiemēro īpaši sarežģītā juridiskajā un faktiskajā kontekstā, kurā atbalsta pasākumus bija piešķīrusi privāta struktūra, un tādējādi bija jāizvērtē apstākļi un elementi, kas ļauj izsecināt pasākuma attiecināmību, *Tercas* lēmumā minēto valsts pasākumu faktiskais un juridiskais konteksts, valsts pārstāvju iesaistīšanās dažādos iejaukšanās posmos, kā arī *FITD* piešķirtais valsts pilnvarojums.

121 Apstāklis, ka sarežģītos tiesiskos un faktiskos apstākļos, Komisija – kā ir ticis nospriests – *Tercas* lēmumā nav juridiski pienācīgi pierādījusi nedz Itālijas valsts iestāžu iesaisti attiecīgā pasākuma noteikšanā, nedz šā pasākuma attiecināmību uz valsti LESD 107. gada 1. punkta nozīmē (spriedumi, 2021. gada 2. marts, Komisija/Itālija u.c., C-425/19 P, EU:C:2021:154, 84. punkts, un 2019. gada 19. marts, Itālija u.c./Komisija, T-98/16, T-196/16 un T-198/16, EU:T:2019:167, 132. punkts) nav pienācīgs, lai šo kļūdu vērtējumā kvalificētu kā acīmredzamu un būtisku Komisijas diskrecionāro pilnvaru robežu neievērošanu.

122 Proti, Komisijas pieļautais pārkāpums šajā lietā nav neraksturīgs iestādes, kurai uzticēts uzraudzīt konkurences normu piemērošanu, ierastai, uzmanīgai un rūpīgai rīcībai šā sprieduma 112. punktā minētās judikatūras izpratnē.

123 Tātad Komisija nav pieļāvusi pietiekami būtisku LESD 107. panta 1. punkta pārkāpumu.

124 Papildus tam prasītājas arguments, ka esot pārkāpts Hartas 41. pants, it īpaši pienākums norādīt pamatojumu, ir jānoraida, jo, pirmām kārtām, tā šajā ziņā nav norādījusi nekādus precīzus apstākļus, un, otrām kārtām, nedz no apstrīdētā lēmuma, nedz no 2021. gada 2. marta sprieduma Komisija/Itālija u.c. (C-425/19 P, EU:C:2021:154) un 2019. gada 19. marta Itālija u.c./Komisija (T-98/16, T-196/16 un T-198/16, EU:T:2019:167) neizriet, ka Komisija, nenorādot iemeslus, nav ņēmusi vērā lietas dalībnieku norādītos apstākļus un izvirzītos argumentus. Tas, ka Komisija ir izdarījusi secinājumus, kuri atšķiras no prasītājas izdarītajiem secinājumiem, nevar būt pamats, lai konstatētu, ka nav ievērots pienākums norādīt pamatojumu. Tādējādi ir jāsecina, ka tā nav arī pieļāvusi pietiekami būtisku Hartas 41. panta pārkāpumu.

125 Tāpēc nosacījums par pietiekami būtiska pārkāpuma esamību nav izpildīts, un tātad ir jākonstatē, ka šis pirmais nosacījums, lai iestātos Savienības atbildība, nav izpildīts.

Par cēloņsakarības esamību

126 Vispārējā tiesa uzskata par lietderīgu izvērtēt arī nosacījumu par pietiekami tiešas cēloņsakarības esamību starp Komisijas iespējami prettiesisko rīcību un apgalvoto kaitējumu.

127 Prasītāja apgalvo, ka klientu uzticēšanās mazinājās tādēļ, ka tos ietekmēja skaidrības trūkums par to, vai prasītāja spēs sekmīgi pabeigt *Tercas* pārņemšanas procesu. Prasītāja uzskata, ka noteicošais cēloņsakarības faktors, ņemot vērā arī citu iespējamo vienlaicīgu faktoru neesamību, esot *Tercas* lēmums, ar kuru uzņēmējdarbības plānā 2015.–2019. gadam paredzētajā *Tercas* un *Caripe* apvienošanās projektā esot ieviests pārtrauktības elements – tas turklāt esot apstiprināts tehniskajos ziņojumos, kurus prasītāja ir pievienojusi pielikumā.

128 No minētajiem tehniskajiem ziņojumiem izrietot, ka, lai gan klienti lielā mērā paļāvās uz bankas stabilitāti, mēnešos pēc *Tercas* lēmuma pieņemšanas sākās un pēc tam turpinājās noguldījumu un klientu zudums. Šis fenomens esot bijis pretējs ne tikai prasītājas tiešo noguldījumu attīstībai iepriekšējā periodā, bet arī Itālijas banku tirgus tendencei tajā pašā laikposmā.

129 Turklāt prasītāja precizē – atšķirībā no lietas, kurā tika pasludināts 2021. gada 30. jūnija spriedums *Fondazione Cassa di Risparmio di Pesaro* u.c./Komisija (T-635/19, EU:T:2021:394) – Komisija esot traucējusi īstenot prasītājas uzņēmējdarbības plānu 2015.–2019. gadam, kuru valsts iestādes brīdī, kad tika pieņemts *Tercas* lēmums, jau bija apstiprinājušas, un tādējādi izraisījusi nestabilu un neskaidru situāciju tāpēc, ka šā lēmuma dēļ nedz valsts iestādes, nedz banka neesot varējusi turpināt iejaukšanos saskaņā ar paredzētajiem noteikumiem, jo tām vairs nebija nekādas rīcības brīvības.

130 Prasītāja piebilst, ka neviens cits elements, kā, piemēram, krājaizdevu sabiedrību reforma, kas tika ieviesta, lai risinātu ar banku sistēmas pārvaldību un struktūru saistītās problēmas, un kas skar juridisko formu un pārvaldību, prasītājas vadībai piemērotās sankcijas, tās vadības iesaiste kriminālprocesos, zaudējumi 2015. gada bilancē un *Tercas* maksātnespēja nav ietekmējusi apgalvoto kaitējumu. Tāpat Itālijas Bankas sagatavotais dokuments, ko iesniegusi Komisija, pierādot, ka prasītājas ciestie zaudējumi izriet no *Tercas* lēmuma.

131 Komisija apstrīd prasītājas argumentus.

132 Runājot par LESD 340. panta otrajā daļā paredzēto cēloņsakarības nosacījumu, no judikatūras izriet, ka tas attiecas uz pietiekami tiešas cēloņsakarības pastāvēšanu starp Savienības iestāžu rīcību un kaitējumu, un šī sakarība ir jāpierāda prasītājam tādējādi, ka pārmestajai rīcībai ir jābūt noteicošajam kaitējuma cēlonim (skat. spriedumu, 2019. gada 5. septembris, Eiropas Savienība/*Guardian Europe* un *Guardian Europe*/Eiropas Savienība, C-447/17 P un C-479/17 P, EU:C:2019:672, 32. punkts un tajā minētā judikatūra).

133 Precīzāk, kaitējumam ir pietiekami tieši jāizriet no prettiesiskās rīcības, kas it īpaši izslēdz zaudējumus, kuri ir tikai attālinātas šīs rīcības sekas (spriedums, 2019. gada 5. septembris, Eiropas Savienība/*Guardian Europe* un *Guardian Europe*/Eiropas Savienība, C-447/17 P un C-479/17 P, EU:C:2019:672, 135. punkts, un rīkojums, 2007. gada 12. decembris, *Atlantic Container Line* u.c./Komisija, T-113/04, nav publicēts, EU:T:2007:377, 40. punkts).

134 Pastāv prasība, ka minētajiem zaudējumiem faktiski ir jābūt nodarītiem ar iestādēm pārmesto rīcību. Proti, pat gadījumā, kad iestādēm ir iespējama saistība ar kaitējumu, kuru tiek lūgts atlīdzināt, minētā līdzdalība varētu būt pārāk attālināta citu faktoru, it īpaši citu personu – attiecīgā gadījumā – prasītāju, atbildības dēļ, it īpaši saistībā ar uzņēmumu vai citu attiecīgo tirgus dalībnieku izvēlēm, kas izdarītas pēc prettiesiskas rīcības (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2010. gada 18. marts, *Trubowest Handel* un *Makarov*/Padome un Komisija, C-419/08 P, EU:C:2010:147, 59. punkts).

135 Ņemot vērā šos judikatūras principus, ir jānosaka, vai prasītājs, kuram saskaņā ar šā sprieduma 132. punktā minēto judikatūru ir pierādīšanas pienākums, ir pierādījis tiešas cēloņsakarības esamību starp Komisijas rīcību, proti, *Tercas* lēmuma pieņemšanu, un apgalvoto kaitējumu.

136 Šajā lietā prasītāja būtībā apgalvo, ka Komisijas *Tercas* lēmums, it īpaši no tā izrietošā plašā publicitāte, ir izraisījusi klientu uzticēšanās zudumu prasītājai saistībā ar neskaidrību par tās spēju pabeigt *Tercas* pārņemšanas procesu, kā rezultātā esot zaudēti noguldījumi un klienti (atrautā peļņa), esot aizskarta tās reputācija (morālais kaitējums), kā arī radušās izmaksas saistībā ar *Tercas* lēmuma negatīvās ietekmes mazināšanu (faktiskie zaudējumi). Tas izrietot no tā, ka Komisija neesot pareizi izpratusi jēdzienu "valsts atbalsts", jo tā esot kļūdaini uzskatījusi, ka *FITD* iejaukšanās par labu *Tercas*, neraugoties uz tās privāto raksturu, bija pasākumi, kas attiecināmi uz Itālijas valsti un ietvēra valsts līdzekļus.

137 Vispirms ir jāprecizē, ka prasītāja nenošķir savus klientus no *Tercas* klientiem un ka tā neizvirza īpašus argumentus, lai noteiktu, vai *Tercas* klientu un tiešo noguldījumu zuduma cēlonis ir *Tercas* lēmums. Attiecībā uz apgalvoto kaitējumu prasītāja atsaucas uz savu, kā arī *Tercas* un *Caripe* klientu un tiešo noguldījumu zudumu, taču neprecizē konkrētu šo rādītāju apmēru. Turklāt prasītāja neapgalvo, ka tā būtu cietusi mantiskus zaudējumus tāpēc, ka Komisija ir prettiesiski prasījusi atbalstu atgūt.

138 Šajā ziņā, pirmām kārtām, ir svarīgi norādīt, ka, lai gan *Tercas* lēmumā Komisija kļūdaini pieprasīja Itālijas Bankas atļautos *FITD* iejaukšanās pasākumus par labu *Tercas* atgūt kā valsts atbalstu LESD 107. panta 1. punkta izpratnē, tomēr prasītājas klientu lēmumi, kas esot radījuši apgalvoto kaitējumu, tika pieņemti, klientiem veicot vērtējumu un aplēses saistībā ar viņu finansiālajām interesēm.

139 Proti, prasītājas klientiem no minētā lēmuma neizrietēja nekādi pienākumi, jo šajā lēmumā bija vienīgi noteikts, ka atbalsts ir jāatmaksā. Turklāt šajā lēmumā nebija neviena elementa, kas norādītu uz to, ka prasītāja nespēj veikt alternatīvus brīvprātīgas iejaukšanās pasākumus *Tercas* labā, vai kas samazinātu prasītājas ticamību un tās klientu uzticēšanos prasītajai. Gluži pretēji, kopš *Tercas* lēmuma paziņošanas Itālijas valdība, kā arī prasītāja norādīja, ka ir sagatavoti brīvprātīgas iejaukšanās pasākumi par labu *Tercas*, lai aizstātu iepriekš paredzētos pasākumus, un ka tādējādi no tiem neizrietēja nekādas negatīvas sekas.

140 Šajā ziņā ir jānorāda, ka šīs lietas apstākļi atšķiras no tiem, kas bija pamatā 2011. gada 8. novembra spriedumam *Idromacchine* u.c./Komisija (T-88/09, EU:T:2011:641, 60. un 65. punkts), kurš arī attiecas uz valsts atbalsta jomu un kurā Vispārējā tiesa atzina tiešas cēloņsakarības esamību, jo prasītāja nebūtu cietusi nekādu kaitējumu tās tēlam un reputācijai, ja Komisija strīdīgajā lēmumā nebūtu izpaudusi faktus un vērtējumus, kuros prasītāja, norādot tās nosaukumu, tika aprakstīta kā nespējīga piegādāt produktus, kas atbilstu spēkā esošajām tiesību normām, un ievērot savus līgumiskos pienākumus.

141 Šajā ziņā, runājot konkrētāk par apgalvoto morālo kaitējumu, ir jāpiebilst, ka prasītāja nav pierādījusi, ka *Tercas* lēmumam ir bijusi negatīva ietekme uz tās reputāciju. Prasītāja – nesniedzot nekādas citas norādes – tikai apgalvo, ka tas tā ir. Gluži pretēji, prasītājas iesniegtajos presē publicētajos rakstos plaša sabiedrība ir tikusi informēta par to, ka šā lēmuma sekas tiks neitralizētas ar brīvprātīgas iejaukšanās pasākumiem.

142 Otrām kārtām, arguments par sakritību laikā starp klientu un tiešo noguldījumu zudumu un *Tercas* lēmumu nevar pierādīt tiešas cēloņsakarības esamību. Proti, prasītājas iesniegtajā tehniskajā ziņojumā ietvertā tabula liecina, ka tajā vērā ņemtajā laikposmā, proti, no 2015. gada maija līdz 2016. gada maijam notika pakāpeniska tiešo noguldījumu samazināšanās, ar strauju kritumu no 2016. gada janvāra.

143 Tomēr, kā norāda Komisija, šo prasītājas klientu uzticēšanās zudumu būtu varējuši radīt vairāki apstākļi, un tas liedz konstatēt, ka šis lēmums bija prasītājas apgalvotā kaitējuma tiešais cēlonis.

144 Proti, pirmkārt, no ziņojuma, kuru Itālijas Banka iesniegusi Komisijai, izriet, ka 2016. gada aprīlī publiskotie prasītājas sliktie 2015. finanšu gada rezultāti kopā ar 2015. gada 24. marta likumā Nr. 33 paredzēto krājaizdevu sistēmu reformu (*Legge n. 33 del 24 marzo 2015, Conversione in legge, con modificazioni, del decreto-legge 24 gennaio 2015, n. 3, recante misure urgenti per il sistema bancario e gli investimenti* [2015. gada 24. marta Likums Nr. 33 – 2015. gada 24. janvāra Dekrētlikuma Nr. 3 pārveidošana par likumu un grozīšana saistībā ar steidzamiem pasākumiem banku sistēmai un ieguldījumiem]) (2015. gada 25. marta *GURI* Nr. 70, *supplemento ordinario n. 15*), kurā noteikts, ka prasītāja ir jāpārveido par akciju sabiedrību, lika akcionāru sapulcei, apstiprinot 2015. gada bilanci, nolemt samazināt vienas akcijas vērtību no 9,53 EUR līdz 7,50 EUR, kas – atbilstoši šajā Komisijas iesniegtajā Itālijas Bankas ziņojumā norādītajam – izraisīja klientu neapmierinātību. Šajā ziņā ir jākonstatē, ka *Tercas* lēmums tika pieņemts 2015. gada decembrī, un tāpēc tam nevar būt nekādas ietekmes uz 2015. gada darbības rezultātiem. Turklāt no šā paša Itālijas Bankas ziņojuma izriet, ka, sākot no 2014. gada, kad prasītāja iegādājās *Tercas*, līdz 2015. gadam prasītājas finanšu rādītāji ir vienīgi pasliktinājušies.

145 Otrkārt, no *Commissione Nazionale per le Società e la Borsa (Consob)* (Sabiedrību un biržas valsts komisija, Itālija) lēmumiem, kurus iesniegusi Komisija, izriet, ka laikposmā no 2014. gada novembra līdz 2015. gada jūnijam saistībā ar veikto kapitāla palielinājumu prasītāja neinformēja ieguldītājus par izmantoto metodi un noteica akciju cenu augstākā līmenī nekā bija noteicis šim nolūkam ieceltais eksperts, un tāpēc sākot no 2017. gada prasītājas vadībai tika piemēroti administratīvie sodi un pret to tika uzsāktas krimināllizmeklēšanas.

146 Treškārt, ir jānorāda – tāpat kā to dara Komisija –, ka uzticēšanās attiecības starp šo banku un klientiem varēja ietekmēt arī apstāklis, ka *Tercas* ir maksātnespējīga banka un ka tādēļ 2013. gada oktobrī tika uzsāktas sarunas ar prasītāju, kura parakstīja tās kapitāla palielinājumu (spriedums, 2021. gada 2. marts, Komisija/Itālija u.c., C-425/19 P, EU:C:2021:154, 15. un 20. punkts). Proti, laikā no 2014. gada decembra līdz 2015. gada decembrim – tātad pirms *Tercas* lēmuma pieņemšanas, bet pēc tam, kad prasītāja bija pārņēmusi *Tercas* – prasītāja jau bija zaudējusi 4,9 % no saviem tiešajiem noguldījumiem.

147 Šajā ziņā ir jānorāda, ka *Tercas* apvienošanās ar prasītāju notika 2016. gada jūlijā un ka lielākā tiešo noguldījumu izņemšana notika laikposmā no 2016. gada jūlija līdz septembrim. Tādējādi minētā apvienošanās varēja ietekmēt arī uzticēšanās attiecības starp klientiem un prasītāju.

148 Ceturtkārt, prasītāja nepaskaidro, kāpēc *Tercas* lēmums tai liedza piesaistīt jaunus klientus, lai gan lēmums veikt brīvprātīgo iejaukšanos, kas aizstāja *FITD* iejaukšanos par labu *Tercas*, kura ar *Tercas* lēmumu netika atļauta, tika pieņemts jau 2016. gada februārī, t.i., divus mēnešus pēc *Tercas* lēmuma.

149 Piektkārt, attiecībā uz faktiskajiem zaudējumiem un it īpaši attiecībā uz izmaksām, kuras radījuši *Tercas* lēmumā apgalvotās negatīvās ietekmes mazināšanas pasākumi, tie nav tieši attiecināmi uz minēto lēmumu. Proti, šīs izmaksas izriet no prasītājas izdarītajām izvēlēm vadības jomā. Turklāt, pat ja šie pasākumi varētu būt klientu un noguldījumu zuduma tiešas sekas, no iepriekš minētā izriet, ka nav pierādīts, ka *Tercas* lēmums ir noteicošais šā apgalvotā kaitējuma cēlonis.

150 Turklāt attiecībā uz prasītājas argumentu, ka tiešas cēloņsakarības esamību apstiprina 2021. gada 30. jūnija spriedums *Fondazione Cassa di Risparmio di Pesaro* u.c./Komisija (T-635/19, EU:T:2021:394), ir jānorāda, ka pastāv faktiska saistība starp šo lietu un lietu, kurā tika pasludināts minētais spriedums. Pēdējā minētajā lietā prasītāji vēlējās panākt Savienības ārpuslīgumisko atbildību saskaņā ar LESD 340. panta otro daļu, pamatojoties uz to, ka Komisija ar iespējami prettiesisku rīcību, it īpaši ar prettiesisku spiedienu uz Itālijas iestādēm, tostarp uz Itālijas Banku, esot kavējusi *Banca delle Marche* glābšanu, kuras akcionāri un subordinēto obligāciju turētāji bija prasītājas, un šis apstāklis tām esot nodarījis kaitējumu. Konkrētāk, Komisija esot kavējusi šādu *FITD* veiktu glābšanu, kā rezultātā Itālijas iestādes, it īpaši Itālijas Banka kā kompetentā valsts iestāde, esot sākusi *Banca delle Marche* noregulējuma procedūru.

151 No iepriekš izklāstītā izriet, ka šī Komisijas nostāja, kas tika pausta pirms *Banca delle Marche* noregulējuma procedūras uzsākšanas, bija tikai procesuāla darbība, ar ko Itālijas iestādēm tika atgādināts par nepieciešamību iepriekš paziņot, bet vēl neīstenot eventuālus atbalsta pasākumus, tajā skaitā attiecībā uz šo banku. Šī nostāja neattiecās nedz uz kādu konkrētu pasākumu, jo neviens pasākums vēl nebija nepārprotami izklāstīts vai paziņots, nedz uz to, kā tieši Komisija šajā ziņā interpretētu jēdzienu "valsts atbalsts" LESD 107. panta 1. punkta izpratnē (spriedums, 2021. gada 30. jūnijs, *Fondazione Cassa di Risparmio di Pesaro* u.c./Komisija, T-635/19, EU:T:2021:394, 55. punkts). Tāpēc Vispārējā tiesa secināja, ka nosacījums par cēloņsakarības esamību nav izpildīts.

152 Lai gan ir taisnība, ka šajā lietā Komisija nav aprobežojusies ar šaubām par paredzētās iejaukšanas saderību, bet tā patiešām ir pieņēmusi *Tercas* lēmumu, kurā tā atzina, ka attiecīgie iejaukšanās pasākumi ir valsts atbalsts LESD 107. panta 1. punkta izpratnē, pretēji tam, ko apgalvo prasītāja, no lietas materiāliem neizriet, ka, pieņemot minēto lēmumu, Komisija būtu traucējusi īstenot uzņēmējdarbības plānu 2015.–2019. gadam.

153 Proti, tostarp prasītājas iesniegtajā 2021. gada 9. jūlija tehniskajā ziņojumā ir precizēts, ka minētā plāna aizstāšanu ar uzņēmējdarbības plānu 2016.–2020. gadam izraisīja ne tikai *Tercas* lēmums, bet tas izrietēja no vairākiem faktoriem, kas norisinājās 2015. gadā, proti, izmaiņām pārvaldības modelī, jo norīkotais administratora amats aizstāja likvidēto ģenerāldirektora amatu; apstiprinātās krājaizdevu sabiedrību reformas, kas ietvēra juridiskās formas pārveidošanu par akciju sabiedrību; izmaiņām regulatīvajā kontekstā, ko raksturo jauns vienots uzraudzības mehānisms; pastāvīgi mainīgas "grūtas" ekonomiskās un finanšu situācijas; kā arī no ekonomiskā modeļa atjaunotnes procesa uzsākšanas.

154 Turklāt attiecībā uz apgalvoto kaitējumu saistībā ar advokāta izdevumiem, kas radušies tiesvedības saistībā ar lietu, kurā pasludināts 2021. gada 2. marta spriedums Itālija u.c./Komisija (C-425/19 P, EU:C:2021:154), un lietu, kurā pasludināts 2019. gada 19. marta spriedums Itālija u.c./Komisija (T-98/16, T-196/16 un T-198/16, EU:T:2019:167), no judikatūras izriet, ka šie izdevumi nav atlīdzināms kaitējums LESD 340. panta izpratnē (skat. spriedumu, 2011. gada 8. novembris, *Idromacchine* u.c./Komisija, T-88/09, EU:T:2011:641, 98. un 99. punkts un tajā minētā judikatūra). Tāpēc nav jāanalizē, vai attiecībā uz šiem izdevumiem šajā lietā ir izpildīts nosacījums par cēloņsakarību.

155 Treškārt, attiecībā uz lietas materiālos iekļautajiem pierādījumiem – no prasītājas iesniegtajos tehniskajos ziņojumos ietvertajiem datiem neizriet, ka tā būtu sniegusi pierādījumus, no kuriem izrietētu, ka pārmestā rīcība ir tās klientu uzticēšanās zuduma un tātad apgalvotā kaitējuma tiešais un noteicošais cēlonis.

156 Proti, iesākumā, revidentu biroja tehniskais ziņojums ir balstīts uz trim apsvērumiem. Pirmkārt, *Tercas* lēmums esot varējis ekskluzīvi vai vismaz noteicoši radīt apgalvoto kaitējumu, jo tas esot mazinājis bankas klientu uzticēšanos un traucējis īstenot uzņēmējdarbības plānu 2015.–2019. gadam; otrkārt, laikā no 2015. gada maija līdz 2016. gada maijam esot samazinājušies tiešie noguldījumi, kas laika ziņā sakrīt laikā ar *Tercas* lēmuma pieņemšanu; treškārt, nedz no prasītājas iesniegtajiem datiem, nedz no "open sources" dokumentiem neizrietot, ka būtu norisinājušies citi notikumi, kas būtu varējuši radīt apgalvoto kaitējumu. Tomēr šajā pašā ziņojumā vienlaikus ir norādīts, ka daļa – ne mazāk kā 50 % – no zaudējumiem, kuri prasītājai nodarīti laikposmā no 2016. gada jūnija līdz 2016. gada decembrim, ir radušies *Tercas* lēmuma dēļ. Proti, – papildus tam, ka no šā sprieduma 144. un 145. punkta izriet, ka prasītājas apgalvoto kaitējumu varēja izraisīt citi notikumi, – šie argumenti sastāv no vispārīgiem apsvērumiem un nesniedz pierādījumus, kas apliecina, ka *Tercas* lēmums ir tiešs un noteicošs apgalvotā kaitējuma cēlonis šā sprieduma 133. punktā minētās judikatūras izpratnē. Turklāt minētā tehniskā ziņojuma ievadā ir precizēts, ka minētās analīzes aprobežojas ar ekonomiska, grāmatvedības un finanšu rakstura aspektiem un ka tajā nav nekādu juridisku apsvērumu par cēloņsakarību.

157 Turklāt šā ziņojuma ievadā ir apstiprināts un vairākkārt atkārtots, ka tehniskās analīzes tika veiktas, pamatojoties uz dokumentiem, kurus iesniegusi prasītāja vai kuri iegūti no publiskiem avotiem, proti, uz prasītājas valdes iesniegtajiem pārskatiem par laikposmu no 2015. līdz 2016. gadam; uz prasītājas paziņojumiem presei; uz uzņēmējdarbības plānu 2016.–2020. gadam; kā arī uz prasītājas nosūtītajiem vadības datiem. Tika piebilsts, ka šajās analīzēs nav ietverta to apstākļu uzticamības pārbaude, attiecībā uz kuriem šīs analīzes tika veiktas.

158 Turpinot, attiecībā uz universitātes profesora tehnisko ziņojumu – tiek apgalvots, ka pirms Komisijas izmeklēšanas procedūras uzsākšanas prasītājas stāvoklis Itālijas tirgū bijis ļoti labvēlīgs. Nupat minētais, kā arī *Tercas* lēmums esot mainījuši prasītājas tēlu tirgū, tās klientu uzticēšanos un sagaidāmo izaugsmi. Komisijas rīcība pati par sevi esot izraisījusi prasītājas klientu un tiešo noguldījumu zudumu, traucējusi *Tercas* un *Carpise* apvienošanos, kas paredzēta uzņēmējdarbības plānā 2015.–2019. gadam, un esot radījusi nepieciešamību rast citu risinājumu, lai turpinātu uzsākto apvienošanās projektu. Tomēr šajā pašā ziņojumā ir arī norādīts, ka prasītājas 2015. gada bilancē par laikposmu pirms *Tercas* lēmuma pieņemšanas bija iegrāmatoti zaudējumi 296 miljonu EUR apmērā un ka, sākot no 2016. gada beigām, minētais lēmums bija tikai viens no apgalvotā kaitējuma cēloņiem. Tātad secinājumu, ka *Tercas* lēmums esot bijis tiešais un noteicošais apgalvotā kaitējuma cēlonis, atspēko tas, ka šajā pašā ziņojumā ir atzīti minētie apstākļi. Turklāt minētā ziņojuma ievaddaļā ir skaidri norādīts, ka informāciju, uz kuras pamata tas tika sagatavots, ir iesniegusi prasītāja un nav veikta nekāda uzticamības pārbaude, un ka analīze attiecas tikai uz ekonomiskiem un finansiāliem aspektiem, bet juridiskie aspekti ir izslēgti.

159 Visbeidzot, tas nozīmē, ka iepriekš minētajos tehniskajos ziņojumos ir ņemti vērā tikai pašas prasītājas iesniegtie dati un nav veikta nekāda to pārbaude un šajos ziņojumos nav analizēta ietekme, kas varētu būt citiem apgalvotā kaitējuma eventuālajiem cēloņiem, tostarp prasītājas rīcībai, tāpēc tie paši par sevi nav pietiekami, lai pierādītu, ka minētais kaitējums ir tiešas Komisijas rīcības sekas. Tātad minētajos ziņojumos nav sniegts pierādījums tam, ka *Tercas* lēmums bija tiešs un noteicošs minētā kaitējuma cēlonis.

160 Ņemot vērā visus šos apsvērumus, nevar piekrist prasītājas apgalvojumiem, ka Komisijai pārmestā apgalvotā prettiesiskā rīcība ir izraisījusi noguldījumu un klientu zudumu, traucējot īstenot uzņēmējdarbības plānu 2015.–2019. gadam, un ka tā esot bijis tiešs prasītājas apgalvotā kaitējuma cēlonis. Proti, attiecīgo pierādījumu visaptverošs vērtējums ļauj Vispārējai tiesai secināt, ka – pat ja *Tercas* lēmumam varēja būt zināma nozīme prasītājas klientu uzticēšanās zuduma procesā – šo zudumu izraisīja arī citi faktori, tāpēc minēto lēmumu nevar uzskatīt par minētā kaitējuma noteicošo un tiešo cēloni šā sprieduma 134. punktā minētās judikatūras izpratnē.

161 No tā izriet, ka prasītāja nav pierādījusi, ka starp iespējami prettiesisko Komisijas rīcību un apgalvoto kaitējumu pastāv cēloņsakarība.

162 Ņemot vērā visu iepriekš izklāstīto, jāatzīst, ka nav izpildīti ārpuslīgumiskās atbildības iestāšanās nosacījumi, kas attiecas, pirmkārt, uz pietiekami būtiska pārkāpuma esamību un, otrkārt, uz cēloņsakarību starp pārmesto rīcību un apgalvoto kaitējumu.

163 Tāpēc prasība ir jānoraida, nepārbaudot Savienības ārpuslīgumiskās atbildības iestāšanās nosacījumu, kas attiecas uz kaitējuma rašanos.

Par tiesāšanās izdevumiem

164 Atbilstoši Reglamenta 134. panta 1. punktam lietas dalībniekam, kuram nolēmums ir nelabvēlīgs, piespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, ja to ir prasījis lietas dalībnieks, kuram nolēmums ir labvēlīgs. Tā kā prasītājai spriedums ir nelabvēlīgs, tai ir jāpiespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus saskaņā ar Komisijas prasījumiem.

Ar šādu pamatojumu

VISPĀRĒJĀ TIESA (ceturtā palāta paplašinātā sastāvā)

nospriež:

1) Prasību noraidīt.

2) *Banca Popolare di Bari SpA* atlīdzina tiesāšanās izdevumus.

da Silva Passos Gervasoni Półtorak

Reine Pynnä

Pasludināts atklātā tiesas sēdē Luksemburgā 2023. gada 20. decembrī.

[Paraksti]